ڪيلو- Banana

پوکيءَ جا جديد طريقا:

دنيا اندر آسٽريليا ۽ فلپائين ۾ ڪيلي جي جديد طريقي سان پوک ڪجي ٿي. ساڳيا طريقا سنڌ اندر به آزمايا ويا آهن. ۽ پيداوار انهن ملڪن کان ڪنهن به صورت ۾ گهٽ نه آهي. يعني هڪ ڇڳي جو وزن 40 کان 50 ڪلوگرام مليو آهي. جنهن مان 40 کان 50 ٽن في ايڪڙ پيداوار ملي ٿي. هاڻي سنڌ دنيا جي ملڪن جي ڀيٽ ۾ ڪيلي جي پوک ۾ پوئتي نه آهي. ۽ آبادگار محنت ڪن ته ملڪ جو نالو روشن ٿي سگهي ٿو.

(الف) ايريل ڪرين وارو پوکي جو طريقو

(RAISED BED PLANTING METHOD)

(ب) پاڻي جي ڦڙي ڦڙي وارو پوکيءَ جو طريقو

(DRIP IRRIGATION SYSTEM)

هن نئين ٽيڪنالاجي تي زرعي تحقيق جا ماهر، آسٽريليا ۽ فلپائين جي زرعي ماهرن سان گڏ ڪم ڪري رهيا آهن.

ڪيلي جي ايريل ڪرين واري طريقي جا فائدا:

- ڪيلي جي قطارن جي وچ واري فاصلي وڌيڪ هئڻ ڪري ڇڳن کي پرڻ لاءِ گاڏي (سوزڪي) وچ واري فاصلي ۾ اچي سگهي ٿي.
- ڪيلي جي نڪتل ٽڙن کي ٻاهر اڇلڻ جي ضرورت نٿي پوي.
- ڪيلي جي قطارن جي وچ ۾ اڇليل پنن کي هر 6 مهيني يوريا ياڻ جي هڪ ٻوري في ايڪڙ ڇٽڻ سان ڪک پن يا ٽڙيون ڳري سڙي نامياتي مادو ٿهي پوي ٿو.
- گندگاهه کي ختم ڪرڻ لاءِ گڏ يا ڏڙ نٿي ڪرڻي پوي.

(الف) ايريل ڪرين وارو پوکيءَ جو طريقو

:(RAISED BED PLANTING METHOD)

زمين جي تياري: زمين کي اونها هر چار ڦاري يا پنج ڦاري سان ڏنا وڃن انهي کان پوءِ گوبل هر هڪ ڀيرو هلايو وڃي ۽ پوءِ زمين کي سنوت ۾ آڻجي ان بعد هڪ هر ڪلٽيويٽر جو هلايو وڃي. آخر ۾ چار فوٽ يا اٺ فوٽ ويڪرا ايريل ڪريا تيار ڪيا وڃن. هر ڪرئي وچ ۾ به هڪ فوٽ ويڪري نالي تيار ڪجي نالي جي پاسن کان پنجن فوٽن جي فاصلي تي ڏيڍ فوٽ جا کڏا تيار ڪيا وڃن. اهي کڏا اهڙي نموني تيار ڪجن جو نالي جي ٻنهي پاسن کان کڏا آمهون سامهون نه هجن.

ٻوٽن لڳائڻ جو طريقو :

انهن ڏيڍ فوٽ تيار ڪيل هر هڪ کڏي ۾ به ڪلو گرام وٺاڻ جو ياڻ وجهي پاڻي ڏجي. جڏهن

ڪڏا وت ۾ اچن ته پوءِ هرهڪ ڪڏي ۾ 200 گرام ايس-ايس-پي ڪيميائي ڀاڻ تري ۾ وجهي ڪيلي جي ٻچن يا ٻوٽن کي سڌو بيهاري پاسن کان مٽي وجهي پرجهي ۽ پوءِ پاڻي ڏجي.

ڪيلي کي ڀاڻ ڏيڻ جي ترتيب :

- پهرئين مهيني ڏيڍ بوري ايس-ايس-پي في ايڪڙ ڏجي.
- ٻئي مهيني ۾ ڏيڍ بوري ايس-ايس-پي في ايڪڙ ڏجي.
- ٽن کان ساڍن ٽن مهينن تائين هڪ بوري امونيم سلفيٽ في ايڪڙ ڏجي.
- چئن کان ڇهن مهينن تائين هر مهيني ڏيڍ بوري امونيم سلفيٽ في ايڪڙ ڏجي.
- ستن مهينن کان ڏهن مهينن تائين هر مهيني هڪ بوري ايس-او-پي في ايڪڙ ڏجي.

ٻوٽن جي سار سنڀال :

- ڇهن مهينن کان پوءِ ٻوٽن جي پاسن کان اضافي ٻچا ڪڍي ايريل پٽڙيءَ جي وچ واري فاصلي تي ڇڏجن ته جيئن اهي سڙي ڳري وڃن.
- انهن نڪتل اضافي ٻچن کي نرسريءَ طور پڻ رکي سگهجي ٿو. ان لاءِ جدا زمين جو حصو هر ڏئي تيار ڪجي. گهرج پوڻ تي ڪڍي پوک لاءِ استعمال ۾ آڻي سگهجي ٿو.
- نائين کان ڏهين مهيني ٽڙ مان ڇڳو نڪري ٿو. جڏهن ڇڳو تيار ٿي وڃي ته پوءِ ڇڳو ڪڍي ٽڙ جي پنن کي ڪپي قطارن جي وچ واري فاصلي تي اڇلائجي ۽ ٽڙ کي اتي بيٺل ڇڏجي وقت گذرڻ سان گڏ اهو ڳري پاسي واري ٽڙ کي ڀاڻ طور ڪتب ايندو.
- سردي يا گرمي ۾ وچ جي فاصلي واري مٽيءَ سان نالين کي پري زمين جي سنوت ڪجي ۽ پوءِ ڀاڻ ڏجي.

(ب) ڪيلي جي پوک لاءِ ڦڙي ڦڙي وارو طريقو:

هن پوکيءَ جي طريقي لاءِ به زمين جي تياري ايريل ڪرڻ طريقي وانگر ڪجي ٿي ۽ ڪرين جو وچ وارو فاصلو 12 فوٽ رکيو وڃي ٿو. جيئن ته هن طريقي ۾ به زمين اندر گڏ يا ڏڙ ڪونه ٿي ڪئي وڃي. ان ڪري زمين جي هوا لاءِ اڍائي فوٽ اونهيون ناليون پوکي واري پلاٽ جي اندران کوٽيون وڃن ٿيون رستن جي پاسن کان ٻوٽن جي قطارن جو فاصلو 6 فوٽ رکيو وڃي ٿو. ٻوٽن لاءِ ڪڏا ڏيڍ فٽ جا 5 فوٽن جي فاصلي تي ڪرين جي پاسن کان کوٽيا وڃن ٿا. ٽڙين يا ٻچن کي الف طريقي وانگر لڳايو وڃي ٿو. پر هن طريقي ۾ ٽڙين کي 60 ڊگري پاسيرو رکيو وڃي ٿو ائين ڪرڻ سان ٽڙي جي پٽ کان هڪ يا ٻه ٻچا نڪرن ٿا.

هن طريقن ۾ پاڻي جو طريقو نهايت مختلف هوندو آهي. ٻوٽن کي پاڻي جي لاءِ رٻڙ جون ناليون ٻوٽن جي قطارن پرسان هيٺ زمين اندر پوريون وڃن ٿيون. جيڪي ويڪري پائيپ لائين سان جڙيل هجن ٿيون. جڏهن ته ويڪري پائيپ لائين مشين جي سرشتي سان جڙيل رهي ٿي. ڪيلي جي قطارن سان گڏو گڏ نالين مان سنهيون ڏانديون زمين کان ٻاهر تي فوٽ اوچيون نڪتل هونديون آهن ۽ هر هڪ ڏانڊي مٿان چرخي ۾ سوراخ هجن ٿا. مشين هلائڻ سان پاڻي ڦوهاري وانگر ٻاهر نڪري ٿو. پر هن پوکيءَ جي طريقي ۾ ٻوٽن لڳائڻ کانپوءِ ۽ ڦهريان هڪ به پاڻي عام رواجي طريقي سان ڏجن ٿا. جيئن ٻوٽا ٽڙين مان نڪري ڦٽي وڃن. انڪانسواءِ اونهاري جي موسم ۾ مئي يا جون مهينن دوران ۽ سياري جي موسم ۾ ڊسمبر ۽ جنوري دوران هڪ به

پاڻي عام رواجي طريقي سان ڏجن ٿا چو تہ انهن ڏينهن ۾ گرمي جي شدت وڌيڪ ٿئي ٿي.

ڦڙي ڦڙي واري طريقي جا فائدا:

- سنڌ ۾ هيءُ طريقو پهريون دفعو متعارف ڪرايو ويو آهي.
- هن طريقي سان ٻوٽا پاڻي سان ڏوپجي وڃن ٿا ۽ ٻوٽن جي پنن تي مٽي نٿي رهي. زمين تي پوسل هئڻ ڪري هر هڪ ٻوٽي کي گهرج موجب پاڻي ملي ٿو جنهن سان ٻوٽا سٺي نموني واڌويجهہ ڪن ٿا.
- ڊرپ واري مشين بہ ڪلاڪ هلڻ سان هر هڪ ٻوٽي کي 20 ليٽر پاڻي ملي ٿو.
- عام رواجي پاڻي ڏيڻ واري طريقي جي ڀيٽ ۾ 75 سيڪڙو پاڻي جي بچت ٿئي ٿي.
- هن طريقي ۾ پاسن کان ٻوٽن جون ويجهيون قطارون ۽ وچ ۾ 12 فوٽ تي قطارون رکڻ سان هڪ ايڪڙ ۾ هڪ هزار ٻوٽن جو تعداد ٿئي ٿو.
- وچ واري قطارن جي 12 فوٽ فاصلي هئڻ ڪري چڱن کي ڪيلي جي باغ اندر ڪليل گاڏي ۾ آرام سان رکي سگهجي ٿو.
- قطارن جي وڌيڪ فاصلي هئڻ ڪري هر هڪ ٻوٽي جي سارسنڀال ڪري سگهجي ٿي.

ٻوٽن کي گهربل خوراڪ ۽ پاڻيءَ جي گهرج پوري هئڻ ڪري ٻوٽا صحتمند رهن ٿا، ڦرين ۾ جلد ڦر لڳي ٿو، ڦريون وڏيون ۽ وزن واريون ٿين ٿيون هڪ ڇڳي اندر ڦرين جو وڌيڪ تعداد هئڻ ڪري چڱا ڏگها ۽ وڌيڪ وزن وارا ٿين ٿا.

آءِ سي ٽي زرعي توسيعي مرڪز

ڊائريڪٽوريٽ جنرل زرعي توسيع، زراعت کاتو حڪومتِ سنڌ

ICT Agricultural Extension Services Center, Directorate General Agriculture Extension, Agriculture, Supply & Prices Department Government of Sindh, Block-F, Shahbaz Building Hyderabad.

Helpline: +92 3111646111 Email: ictagriextensionsindh@gmail.com

www.ictagrisindh.gov.pk